

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET” ÉS A „MAGYARORSZÁGI
≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE ≡
BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11—13. SZ. TELEFON 85—12

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel
kérjük is
Megjelenik egyszer havonként
Előfizetési ára 1 évre 2 korona

TARTALOM: Madárpusztítás. — Az öntudatos állatvédelemről. — A „Madarak és Fák Napja.” — *Egyesületi és szövetségi hírek:* Az „O. Á. E.” rendes évi közgyűlése és a „M. Á. E. Sz.”-nek nagygyűlése. — Válaszok üdvözlő táviratainkra. — A nagyváradi állat (madár-) védő egyesület évi közgyűlése. — Szentgotthárdi a. v. e. vál. ülése. — A temesvári állatvédő egyesület évi közgyűlése. — Madárvédelem. — *Szemle:* A varjúkérdés. — Állatvédelem és a porosz rendőrségi törvény. — Rovarkárok elleni védekezés az Északamerikai Egyesült Államokban. — *Irodalom:* „Vogelschutz-Bestrebungen in Ungarn.” — Az „Országos Ifjúsági Madárvédő Liga” szervezése tárgyában kiírt pályázat eredménye. — Iskolai Ünnepeink. — *Állatok világa:* Fiókáit tápláló fecské. — Árt-e vagy használ a rovaroknak a téli fagy? — Az alkoholkedvelés átöröklődése. — A madarak fontossága a rovarirtásban. — Cinkfészkek a méhkasban. — Macskasors. — Varjúfurfang. — Az állat mint időjós. — A madár a fészkelő helyének megválasztásában. — *Hírek:* Személyi hír. — A nemzetközi ornithológiai kongresszus.

Madárpusztítás.

Szép dolog hasznos kis éneklő madarainkat istápolni, élelmezésüket, szaporodásukat minden lehető módon elősegíteni, hisz ők igazában a mi ingyen munkásaink. Teszi is ezt minden Istentől kegyes lélekkel megáldott lény, minden a műveltségnek csak valamennyire magas fokán álló személy. Hisz szélében kezdik ma belátni, hogy ingyen munkásaink nem csupán dalukért adatott teremtményei az utolérhetlen bölcseségü, javunkat munkálni soha meg nem szünő jó Istennek, de rovarirtásaikkal kiszámíthatatlan nemzeti hasznot is produkáló, megbecsülhetetlen jóltevői a gazdaembernek.

Ismertetjük is iskoláinkban a hasznos madarakat tanítványainknak, szivre, lélekre ható és figyelmüket az anyagi haszonra is felhívó előadásokat tartva nekik. Számításokat teszünk előttük, értelmükhöz mért lehető érzékeltetés mellett mutatva ki: mit, mennyit képes egyetlen madárcsalád elfogyasztani a káros rovarok özönéből, mily foku az egyes családok szaporodási képessége, étvágya, hasznossága stb.

Rendezünk madárnapokat. Ligetekbe, erdőkbe vonulunk. Végighallgattatjuk a berekben, erdőben felhangzó madárkoncerteket. Megismertetjük a kis pacsirta fel ég felé bocsátott kedves énekével, mellyel hálát zengedez a mezők liliomát ékesen pompázó, az égnek madarait atyai gondoskodásával tápláló, az ő élelmét is minden alkalommal megadó áldott jó Atyához.

Utánpróbáltatjuk a kicsiny fülemile csattogó dalát, melyről gyermekeken naiv kedvveléssel ismerik el, hogy a jó Isten csak neki adta azt az utánozhatlan bűbájjal teljes, édes-bus zenei hangokat.

És a szívükre, lelkükre ható, oktató magyarázatok hatása alatt, lelkes elismerés hangján nyilatkoztatják

ki, hogy: bizony-bizony Istennek nem tetsző, vétkes dolgot követ el az a rossz fiu, aki a jó Isten e kedves, hasznos teremtséit, e nekünk dalukkal kellemes perceket, ingyen végző tisztító munkáikkal valósággal nemzeti vagyonosodást produkáló, hasznot nyújtó, fürge kis állatkákat szívtelen ridegséggel pusztítja.

Szóval: találékonynál találékonyabb dolgokat követünk el acélból, hogy madárkainkat megszerettessük, megkedveltessük tanítványainkkal. Azokat necsak hagyjuk élni, de megélhetésüket, szaporodásukat tőlünk telhetőleg elősegítsük, segítessük.

És mégis, fájdalom, vidékünkön egy eléggé meg nem róható körülmény közrejátszása folytán a madarak védelme, azok szaporodhatásának elősegítése nem vihető keresztül teljes egészében.

Többször megtörtént már, hogy iskolámból hiányzó, különösen az oláh gyermekek, azért nem jönnek fel, mert madártojást szedni vonultak ki.

Lakik itt egy egyén, ki úgy látszik, környékbeli tekergni szerető iskolásgyermekkel tartatja ki magát az év egy részén keresztül. Ez a személy becsületesebb munka hiányában pár fillérért tele kalapok, kosarak számra gyűjteti össze a madártojásokat, kezdve a fecskén, keresztül az összes madárfajon, kivéven csupán a verebet, melyekkel, mint tudakozódásom után értesültem, tüzletszerű, inkább kül-, mint belkereskedést üz, nagy nemzetgazdasági károsodást okozva vele vidékünk gazdaközönségének.

Tanítványaim sokáig nem szóltak ez esetről. Illetve eszembe sem jutott ily irányban kiterjeszteni figyelmemet, kikérdezni őket. De midőn bámulva vettem észre, hogy a csak hat évvel is előbb madárdaltól hangos berkünk, Radánc nevű erdőnk ma oly szomorú, csendes, zajtalan, s csak elvétve hangzik madárzene, egy-egy fülemilecsattogás, a férgek sokasága

szaporodik, s midőn erre tanítványaim figyelmét is felhívtam: a csak akkor bevégezett, a madarak védelmére felhívó buzdításaim ihletétől áthatva, vallották be a szomorú valót.

Kartársaim, kik e cikkecskét olvassák: kísérik figyelemmel vidékük madárvilágát, mert alig hiszem, hogy vidékünk ilyenmő madárpusztítása páratlanul álljon a hazában. Bizonyára vannak még többen is ilyen madárhiénák, kik, becsületes munka nem férvén a fogukra, a tekerésre mindig kapható, tudatlan, naiv iskolásgyermekek révén és jóvóltából élőködnek, nagy károsodására a tanúgynek, a hazai madárvilágnak, s ezek pusztításával valóságos nemzetgazdasági károsodást okozva az országnak.

Ősz János

állami isk. tanító.

*

Megjegyezzük, hogy e madárvédelmi kihágás dolgában egyesületünk az illetékes főszolgabírói hivatalt megkereste s nem lehet kétség, hogy vonatkozó törvények alapján a kihágó méltó büntetésben el fog marasztaltatni.

Az öntudatos állatvédelemről.

Irta: Szécsy György, szeged-tanyai állami tanító.

A jó szándék, a jóra való hajlandóság a legtöbb emberben megvan, de hiányzik az akaraterő, a szilárd elhatározás mellett való kintartás. A legelvetemültebb gonosztevő is magához tér néhanapján, de a bűn fertőjében annyira elmerült, a jóvője annyira sivár, hogy leszámol az étellel, inkább retteg, mintsem a javulás útjára térjen és tisztességes életmód által a társadalom becsülését kivívja. Nem is csoda, hiszen nincs számára irtalom, mert zajos multja embertársai szívéből az ő részére a könyörületességet száműzte. Pedig sok gonosztevőt meg lehetne menteni, ha egyes felfogásokkal leszámolnánk és emberi rendeltetésünknek minden tekintetben megfelelnénk; sok hasznos polgárt adhatnánk ennek a hazának, amely arra csakugyan rá is van szorulva.

Akármit vesszük a dolgot, mindent a nevelésre kell visszavezetnünk, minden hibának az alapját saját magunkban kell keresnünk. Hiába akarjuk néhány év alatt hangos jelszavakkal a közkerkölciséget megjavítani, azt mindaddig nem érjük el, míg a népet segítségünkre nem hívjuk, míg azt a mai társadalmi élet kóros kinövéseire figyelmessé nem tesszük és a helyes irányt, melyet bátran követhet, számára meg nem jelöljük. Nem vagyok még akkor a Darwinizmus hive, amikor azt állítom, hogy munkánkat nagy részben az állatok, mint érzőlények védelménél kell kezdenünk. Aki nem ismer könyörületességet a fűszálak között ide-oda futkosó, életöszönét követő legkisebb bogárral szemben, az nem tud tisztelettel viseltetni szülei, testvérei, embertársai iránt sem. Aki hetykeségből, büszkeségből képes egy védtelen állat életét kioltani, „annak szíve már

kész talaj a gyilkosság gondolatának a megteremtésére, csak az kell, hogy a szenvedelem szele a magot odavigye.“ A tömeges szülő-, testvérgyilkosság okát mindig itt keressük.

Egy vigasztaló tudat mégis van számunkra és pedig az, hogy népünk nem öntudatos állatkinzó. Nem igen van még azzal tisztában, hogy az állatok is érzik a kint, azoknak is van szíve. Hiszen századokig kellett neki is küzdeni, amíg az államhatalom fentartását célzó munkálatokhoz ő is hozzájárulhatott, szavát saját érdekében felemelhette. Az iskolák csak most fejthetnek ki számottevőbb működést, mikor számuk egyre szaporodik és a tanítótság nyomasztó anyagi helyzetéből valamennyire kiemelkedve, hozzáláthat nemzetboldogító eszméinek a keresztülviteléhez. Az újabb nemzedéktől már méltán elvárhatja a társadalom, elvárhatja az állatvédelem ügye iránt lelkesülő minden egyes honpolgár, hogy az iskolában tanultak ne jussanak a pusztába kiáltó szó sorsára, hanem nyomot hagyjanak maguk után, maradandó nyomot, melyen az állatvilág iránt való könyörületesség és az embertársaink iránt való szeretet, megbecsülés fog kisarjadni.

Mozduljon meg jobban is a hazai tanítótság, tegye öntudatosá az állatvédelmet, hiszen hivatása ugyis az egyszerű emberek környezetéhez köti; emelje azokat fel magához, oltsa be szívébe a nemesebb érzelmeket, tegye azt maradandóvá s akkor dolgozott igazán a haza javára, akkor térhet vissza boldogan egykor őseihez, mert „midőn létének mulandóságára gondol, azzal vigasztalhatja magát, hogy sokaknak világított.“ (Br. Eötvös.) Nem kell nekünk hangos jelszó, reklám, tudunk mi csendben is dolgozni. Ott vannak a méhecskék, százakat és százakat tesznek anyagilag megelégedetté és ha munkájukat nézzük: egyszerű, zajtalan munka. Rajtunk, a mi munkánkon alapul Magyarország jövő gazdagsága, népének boldogsága. Hazánkat pedig úgy tehetjük nagygyá, polgárságát boldoggá, ha gyermekeit az egymás iránt való szeretetben, tiszteletben és az állatok iránt való könyörületességben neveljük.

A „Madarak és Fák Napja“.

Ezt, a ma már közismert állatvédelmi vonatkozású iskolai ünnepélyt az idén is sok helyen és különféle formákban megtartották.

A szíves jelentések felhasználásával rendre-rendre beszámolunk azokról.

Kezdjük a legelsőül beérkezettel.

„Fák Napja Felső-Rakson“. Csay József, felső-rakosi állami népiskolai tanítótól vett jelentés szerint ott a „Fák Napja“ f. é. március 15-én tartották meg. A nevezett tanító 20 drb alma- és szilvafa-csemetét nyert kedvezményesen áron és ezeket a német-ajku tanulók által ünnepélyesen elültettette. A tanító külön mondásokat szerkesztett, melyek elszavalása mellett a gyermekek a fákat mind történeti vonatkozású nevekre keresztelték el. Dicsérettel említjük meg, hogy a tanító a

gyermekeket ez alkalommal saját háztartása erejéből meg is vendégelte.

A madárvédelemben a fák, bokrok szeretete és kultiválása tudvalevőleg a legfontosabb tényező s az egyszerű mód, amellyel ennek a nevezett tanító szolgálatot tett, igen figyelemreméltó.

Az ünnepély a maga egyszerűségében, de célszerűen, nagyjából a következőképen folyt le: Az ünnepély napján, március 15-ikén, zászló alatt kivonultak az ünneplők az iskola udvarán a fák ültetéséhez előre megásott gödrökhöz. Az első gödröt körülállva, eldalolták az „Isten áldd meg a magyart“ s aztán három tanuló közreműködésével és az előre betanult mondóka elszavalása közben a fát hárman elültették. A 2-ik s további gödröknél megisméltődött mindez, míg az összes csemeték elültetése megtörtént. Közben alkalmas verseket is szavaltak és daloltak is a gyermekek.

A mondókák közül egyet-kettőt feljegyzünk itt.

A fát ültető gyermek mondja: Ezt a fát én ültetem el. (Elülteti.) Gyerekek! Tudjátok-e, ki volt Árpád? Árpád vezére, honszerzője, elfoglalója és honalapítója volt a magyaroknak. (A másik fiu megöntözi a fát.) Az ő nevével kereszteltem el ezt a fát Árpádnak. — Árpád! Nőjjél nagyra! Teremj a jó gyermekeknek sok édes gyümölcsöt! — Éljen a haza! — Vagy a másik leánygyerek mondja: Ezt a fát én ültetem el. (Elülteti.) Gyerekek! Tudjátok-e, ki volt Szilágyi Erzsébet? Szilágyi Erzsébet Hunyadi János felesége, Igazságos Mátyás édes anyja, ragyogó nap a magyarok egén, honszerelem folyton égő lángja volt. (A másik lány megöntözi a fát.) Az ő nagy nevével kereszteltem el ezt a fát Szilágyi Erzsébetnek. — Szilágyi Erzsébet! Nőjjél nagyra! Hozz áldást nevedre! Leányok! Tiszta erkölcs a családok alapja!

És így tovább. akár az egész magyar történelem minden férfián és asszonyán keresztül, fel boldogult királynéknig és élő királyunkig.

Valóban egyszerű és mégis célszerű, követésre érdemes mód ez, mert maga a tanító nagy részben passiv, a gyermek pedig kivétel nélkül aktív az ünnepély folyamán. Az előkészítésben azonban természetesen a tanfőura vagy nőre háramlik a teher s az övék a siker dicsősége.

Az Újpest—Lőrinc-utcai fiúiskola is megtartotta május 13-án a fák és madarak ünnepét, melyen az érdekelt szülők közül is többen megjelentek.

A fákról Tóth Lajos igazgatótanító, a madarakról pedig Riszics Milán mondtak lelkesítő beszédeket. Ezekután a fiúk alkalmi verseket szavaltak. Végül vidám dalolással és különféle játékokkal szórakozva, fejezték be a szép és lelkes ünnepet.

Rajta leszünk, hogy Tóth Lajos szép beszédét alkalomadtán itt e lapban, vagy egyesületünk által kiadandó ifjusági olvasókönyvben közzétegyük.

A paloncai állami elemi iskola a „Fák és Madarak“ ünnepét, mint Gajdos János, igazg. tanító jelenti, először kint a szabadban, azután bent az iskolában máj. 18-ikán tartotta meg. A madarak és a fák védő tagjaként belépett I-ső osztályban 31 gyermek, II—III. osz-

tályban 37, IV., V., VI. osztályban 31. Ismétlő iskolában 5. A műsor 14 tételből állott s Gajdos igazgatón kívül, ki tót nyelven is beszélt, az ünnepélyen Vurdák Ferenc tanító tartott még felolvasást. (Folytatjuk.)

Egyesületi és szövetségi hírek.

Az „Országos Állatvédő Egyesület“ rendes évi közgyűlése és a „Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségé“-nek naggyűlése.

Ez egyesült országos testület f. évi május hó 22-ikén az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ nagytermében tartotta meg választmányi üléssel megelőzőt közgyűlését. Erről a következőkben teszünk jelentést.

Ugy a választmányi, mint a közös közgyűlésen Máday Izidor nyug. min. tanácsos elnöklete alatt jelen voltak: Grimm Gusztáv alelnök, K. Nagy Sándor tb. elnök, dr. Németh Imre ügyész, Monostori Károly főtitkár, Hänsler Károly tb. titkár, Fodor Árpád a szentgotthárdi és czeldömölki, Grimm Gusztáv a lugosi, Grimm Gusztáv és Monostori Károly a soproni, Marosi József és Bárdos József az esztergomi, Szokolai Alajos az ipolysági szövetségi egyesület képviselőjében, Benkes Ferencné, Fölker Józsefné, özv. Göllesz Jánosné, Grimm Gusztávné, özv. Hangl Józsefné, özv. Kolozsváry Károlyné, özv. dr. König Henrikné, Krizbay Mária, dr. Mariska Istvánné, Maróthy Antónia, Mihályi Perco Vladica, Monostori Ágnes, Monostori Margit, özv. Péntek Gáspárné, özv. Schmidt Miklósné, Benkes Ferenc, Borbély Vidor, Blohs Ottó, Fein Dávid, dr. Fromm Géza, Fülel Sz. Lajos, Herodek József, Krenedits Ferenc, dr. Mariska István, Rauch György, Róth János, dr. Stern Adolf, Szeőke Béla tagok, özv. Bartha Miklósné, Fölker Irma vendégek. Kimentette magát: Hauszmann Alajosné, Chernel István alelnökök, utóbbi Kőszegről, dr. Kovách Lajos Pozsonyból, Pawlas Julián Eperjesről, özv. Treszler Károlyné, Kakass Kálmán, Székács László Pál.

I. Választmányi ülés.

Elnök a választmányi ülést megnyitja s felkéri a jegyzőkönyv vezetésére Hänsler Károlyt, hitelesítésére dr. Mariska Istvánt és K. Nagy Sándort.

1. Tb. titkár felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét. Tudomásul vétetik.

2. Ügyész ismerteti a Bizony Emil-féle hagyatéki ügynek mai állását (a részletes jelentés 600/1910. szám alatt iktatva van) és előterjeszti ez ügyre vonatkozó jogi véleményét. Ezen tárgyhöz szólnak K. Nagy Sándor, dr. Mariska István és Borbély Vidor.

A választmány az ügyésznek jogi véleményét magáévá teszi. Ezen határozat jóváhagyás végett a közgyűlés elé lesz terjesztendő.

3. Fodor Árpád a szentgotthárdi állatvédő egyesület képviselőjében indítványozza, hogy a m. kir. ornitho-

logiai központ kebelében szervezendő madárvédelmi tanfolyamok tárgyában intéztessék felterjesztés a m. kir. földmivelésügyi miniszter urhoz.

A választmány ily értelemben határoz.

4. Elnök indítványára elhatározza a választmány, hogy az állatvédőknek a külterületre, nagyobb telekre eszközözendő kihelyezésének a kérdése tanulmányoztassék. E végből felkéri Grimm Gusztáv, Fein Dávid és Hänsler Károlyt.

5. Ugyancsak elnök indítványára köszönet szavaztatott gróf Apponyi Albert volt vallás- és közoktatásügyi miniszternek és Darányi Ignác volt földmivelésügyi miniszternek a „Madarak és Fák napja“ intézmény fejlesztéseért, illetve az O. Á. E. nagylelkű támogatásáért. Elhatározatott még, hogy gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter és gróf Serényi Béla földmivelésügyi miniszter magas méltóságba való kineveztetésük alkalmából üdvözlendők.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

II. A közgyűlés.

A választmányi ülést követő szünet után:

Az Országos Állatvédő Egyesület közgyűlése és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének nagygyűlése.

Elnök megnyitja az ülést s jelenti, hogy az alapszabályszerűen kihirdetve lett és megállapítja a jelenlevők határozatképes számát. A jegyzőkönyv vezetésére felkéri Hänsler Károlyt, hitelesítésére az anyaegyesület részéről Borbély Vidor és Fromm Gézát, a szövetség részéről Fodor Árpád és Marosi Józsefet. Főtitkár közli, hogy a szövetségi egyesületek következő nagygyűlési képviselőket neveztek meg: Eperjes: Piller Kálmán, Pawlas Julián; Szentgotthárd: Fodor Árpád; Esztergom: Marosi József, Bárdos József; Nagyvárad: Szokoly Tamás; Kecskemét: Selymessy Ferenc, Koritsánszky János; Lugos: Grimm Gusztáv; Temesvár: Kovácsics Gyula, Steiner Ferenc; Celldömölk: Fodor Árpád; Mecsek-Egyesület Madárvédő Osztálya, Pécs: Várady Ferenc, Róna Jenő; Sopron: Grimm Gusztáv, Monostori Károly; Pozsony: dr. Kovács Lajos; Kőszeg: Chernel István és neje.

1. A nagygyűlés a választmánynak azon határozatához, mely szerint gróf Apponyi Albertnek és Darányi Ignácnak köszönet szavaztatott, valamint azon határozatához, mely szerint gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter és gróf Serényi Béla földmivelésügyi miniszter üdvözlendők, lelkesedéssel hozzájárul, egyben elhatározza hogy a köszönet-, illetve üdvözlés-nyilvánítások ezen együttes ülésből folyólag távirati úton közöltessenek.

2. Elnök ismerteti azon sajnálatos körülményt, hogy a gyakorlati madárvédelmi intézkedések, amint ezeket a m. kir. ornithologiai központ szakszerűen kivitelre ajánlja, anyaegyesületünk és szövetségi egyesületeink országszerte ugyancsak szorgalmazzák, szaklapokban megátamadtattak, mezőgazdasági hasznuk kétségbevonatott. Javasolja, hogy ez alkalmából megtámadott Herman Ottónak, az ornithologiai központ igazga-

tójának a közgyűlés, illetve nagygyűlés amidőn ezen madárvédelmi intézkedéseket valja, tiszteletének és szeretetének nyilvánítását fejezze ki.

A közgyűlés, illetve a nagygyűlés ily értelemben határoz és ezt Herman Ottóval táviratilag közölni rendeli.

3. Előterjesztetik a választmánynak a Bizony Emil-féle hagyatéki ügyben ma 2. szám alatt hozott határozata. Ezen tárgyhoz szólnak K. Nagy Sándor, dr. Mariska István és Borbély Vidor.

A közgyűlés a választmány határozatát elfogadta.

4. Főtitkár előadja a központi egyesületnek és a szövetségnek 1909. évben kifejtett működését felölelő jelentését. Ebből közöljük a következőket:

Tisztelt közgyűlés!

Amint az előadandókból ki fog tűnni, egyesületünk és a szövetség az 1909-iki egyesületi évben törekedett még az 1908. évi, igen figyelemreméltó működésnél is mozgalmasabb és eredményekben gazdagabb munkát kifejtteni.

Hogy miben állott ez és hogy minő sikerrel járt, vázlatosan elő fogom adni, előbb azonban az eddigi szokáshoz híven, azon veszteségekről számolok be, amelyek testületünket tagok *elhunytában* érték.

A lefolyt időben meghalt Káposztássy Jusztinián, a szentgotthárdi egyesület elnöke; Tafferner Béláné, a Krassószőrény vármegyei á. v. e. főtitkárának felesége; König Henrik dr., Nagy Jenő, Berényi József, Kerner György, Kardos Soma, egyesületünk tagjai; Stuart Helén, választmányi tagunk; Tormássy Ferenc a kecskeméti és Virányi István, a kolozsvári á. v. egyesület tagjai.

Kapcsolatban e szomorú eseményekkel, legyen szabad jeleznem, hogy egyesületünk nem késett részvétnyilvánításának kijelentésével s ahol; lehetett, testületileg vett részt a temetkezésen és koszorút is helyezt el a sirhalomra, épugy, mint halottak napján nagy-növű mecenásaink sirhalmaira is.

Ezen veszteségeink folytán és egyéb okok miatt megapadt a közp. egyesület tagjainak, újabb belépések révén azonban szaporodott ugy, hogy jelenleg 1515 tagot tisztelhetünk sorainkban. E számhoz járul még a 24 vidéki szövetkezett egyesület *ca* 4000 taggal, kötelékünkben tehát összesen 5500 taghoz van szerencsénk.

Tagjaink közül több különféle *kitüntetésben* részesült. Így Máday Izidor elnökünket az „Oesterreichischer Bund der Vogelfreunde“, melynek több, mint 50 ezer tagja van és a bécsi á. v. e. tiszteletbeli tagjává, a soproni á. v. e. pedig tiszteletbeli elnökévé választotta. Grimm Gusztáv alelnökünket ugyancsak a bécsi egyesület tiszteletbeli taggá választással tüntette ki. Máday Izidor urat különben születésének 70-edik évfordulóján a választmány, valamennyi vidéki és több külföldi egyesület melegen üdvözölte. Krump Miklós urat, a soproni á. v. e. főtitkárát, a „Wiener Tierschutz-Verein“ köszönő- és elismerő oklevéllel tüntette ki.

Tagjaink közül nagyobb összegű *ajándékokkal* és illetőleg *alapítványokkal* tisztelték meg egyesületünket Máday Izidor, Máday Izidorné, Hauszmann Alajosné,

Grimm Gusztáv, az Institut Pasteur-Chamberland, gróf Pálffy-Daun Lipótné, a „Magyar Orsz. Közp. Takarékpénztár“, báró Kemény Árpádné, Soltész Vilmos és kisebb ajándékokkal többen mások. Felemlitem itt, hogy Tormássy Ferenc, a kecskeméti á. v. e.-nek 5000 koronát hagyott.

Anyaegyesületünk még segílyt kapott egyfelől a földmívelésügyi, másfelől a kultuszminiszter uraktól, kik tudvalóleg messzemenő erkölcsi támogatásban is részesítették közhasznunak elismert törekvéseinket.

Egyesületünk vagyona 90961 K 84 fillér.

Kiadható összegekből átadtunk a Gyermeknaptár eladási árából részesítés címén a tanítói jótékony *Eötvös-alapnak* 1254 koronát, *rendőrök- s más az állatvédelem terén buzgalmat kifejtett egyéneknek* pedig 1340 koronát.

A lefolyt időben nyolc *választmányi*, egy rendkívüli és egy tisztújító *közgyűlést* tartottunk.

A szövetségbe tartozó *vidéki egyesületek* közül választmányi és közgyűlésükről *értesítéseket* küldöttek (és az értesítések közöltettek az „Állatvédelem“-ben) a lefolyt idő alatt: a nagybányai, a nagyváradi, a szentgotthárdi, az esztergomi, a soproni, a körmenyi, az aradi, a kolozsvári, a nyiregyházai, a pápai, a sárosmegyei, a hontmegyei, a nagybányai, a pozsonyi, a kőszegi, a békéscsabai, a krassószörény-megyei, a kecskeméti, a vasvári, a bajai, a nagyszombati, a resicabányai egyesületek és a pécsi Mecsek-egyesület madárvédelmi osztálya. S tényleg ezek az egyesületek azok, amelyek figyelemreméltóbb működést fejtenek ki jelenleg. (Főtitkár terjedelmesen előadja e működést a közgyűlésen. Térzsűke miatt ennek közlését mellőzzük és részletesen valamennyi egyesület működéséről 1909. évi évkönyvünkben számolunk be.)

Rátérve a központi egyesület további munkásságára, tisztelettel jelzem, hogy a multkori rendes évi közgyűlés óta lefolyt időben, hivatalos *ügyirataink* száma az ezert jóval meghaladta. *Levelezésben* állott egyesületünk *kormányhatóságokkal*, vármegyékkel, városokkal, tanügyi intézményekkel, állatvédelmi és egyéb testületekkel és magán személyekkel. Ilyen lépéseink eredményéből legyen szabad felemlítenem, hogy a földmívelésügyi miniszter ur az összes közgazdasági előadókhoz és a m. kir. állami állatorvosokhoz leiratot intézett állatvédő egyesületek alakításának elősegítése érdekében s lehetővé tette, hogy kiküldöttünk a berlini kongresszuson részt vehessen; az állatvédelmi kérdések ellátására a földmívelésügyi miniszteriumban külön ügykört létesített.

Az ország valamennyi tanfelügyelőjéhez egyfelől gyermeknaptárunk, másfelől az ifjusági madárvédő liga és a madarak és fák napja érdekében egyesületünk körlevelet küldvén, az kedvező elintézését nyert. Sikerral jártak vármegyékhez, városokhoz állatvédelmi ügyekben intézett lépéseink is.

Egyesületünk s szövetkezetünk tagjai s más állatbarátok állatvédelmi *előadásokat*, felolvasásokat sokszor tartottak és hivatalos lapunkban meg más lapokban nagy számu *cikket* irtak.

Igy Kovács Lajos Pozsonyban; Fodor Árpád

Körmenyen és máshol; Kukuljevic József dr. Budapesten és egyebütt; továbbá Chernel István és Tafferer Béla több helyen adtak elő és olvastak fel. Lapokban ugyanezek és számosan mások, köztük Máday Izidor, Sándor József, Fromm Géza dr., Vaday József, Jellinek Ede dr., Gyulay Gy. Károly, Tóth Mihály dr., K. Nagy Sándor, stb. irtak becses dolgokat, Budapesten pedig Sipos András ev. segéd-lelkész állatvédelmi vonatkozásu templomi beszédet mondott.

Ily templomi beszédek tartása külföldön nem tartozik a ritkaságok közé s pl. Budapesten is a jelzett ev. templomban évenként megismétlődik.

Az O. Á. V. E. ingyen és illetőleg mérsékelt áron számos irodalmi *nyomatványt terjesztett*, *pályázatokat* hirdettet s pályaműveket jutalmazott. Így a folyó évi gyermeknaptár közleményeire tiz, egyenkint 20—20 koronás díjat, melyre 61 munkával pályáztak. A 10 díj kiosztásra került.

Irodalmi pályázatot hirdettünk *tanulóifjuság* állatvédelmi dolgozataira s az Elpis Melena és Keller Lajos-féle alapítvány kamatait két pályázónak ki is adtuk.

Pályázatot hirdettünk 350 koronát kitevő 5 díjjal a madarak és fák napjának mikénti ünneplése és öt 20—20 koronás díjjal az orsz. ifj. madárvédő liga tárgyában.

Kiadtuk az előző évről szóló *évkönyvünket* s célba vettük az 1909-re vonatkozó évkönyvet a szövetségbe tartozó egyesületek munkálkodásáról szóló résszel kiegészíteni.

„*Állatvédelem*“ című hivatalos lapunkat a lefolyt évben 5500 példányban adtuk ki és pedig az eredeti 12 nyomtatott iv helyett 18 nyomtatott ivet adtunk és így a szövetség érdekében vállalt áldozatunk is aránylag sokkal nagyobb volt. E közlönyünk közkedveltségnek örvend s nivója jeles munkatársak szaporodásával emelkedik.

Gyermeknaptárunk utolsó évi kiadása eddig 90.000 példányban forog közközben s ugy diszes kiállításával, mint jó tartalmával és 10 fillérenyi olcsó árával megnyerte az érdekelt körök tetszését és közmegelegedésre szolgálja az ügyet.

A *gyakorlati állatvédelem* teréről általában van szerencsém jelezni azt, hogy egy állandó állatvédő ört szerződtettünk és hogy ezen, továbbá egyéb hivatalos közegeink és tagjaink meg magánfelek jelentései alapján nagyszámu esetben jártunk el, léptünk közbe többnyire sikeresen. Az esetek nagy számára való tekintettel, csak néhányat emelek ki ez alkalommal.

Nagy állatok védelme ügyében marhák okszerűbb igazása, lovak megfelelőbb terhelése, kellő patkolása, holt gépekkel s előfogatokkal való kisegítése, munkás állatoknak és vágóárunknak lehető kimélése iránt tettünk, megkeresések, publikációk és gyakorlati beavatkozások formájában lépéseket. Mentő kocsink a lefolyt időben 92-szer nyújtott segílyt állatokat ért balesetekben.

Madárvédelem terén is jelentékeny tevékenységet fejtettünk ki. Amellett, hogy nagykiterjedésben propagáltuk e kérdést irodalmilag, nem késtünk gyakorlatilag sem istápolni azt. A téli madáreselés szokásos

ingyenes kiosztását eszközöltük: fészkelők, etetők beszerzésében, elterjesztésében közreműködtünk, pusztítók, jogosulatlanul hasznos madarat forgalmazók ellen eljártunk. E lépéseinknek eredménye egyfelől, hogy országszerte megindult ez ügyben az akció, másfelől, hogy pl. a székesfehérváros nagyszabású intézkedéseket tett madárvédelem tárgyában.

A madárpusztító Flóbert-puskák ellen is hadjáratot indítottunk s a Madarak és Fák napja — e nemkülönben madárvédelmi intézmény, — továbbá az Ifjúsági Madárvédő Liga dolgában, ugy nemkülönben a galamblovészetek ügyében is lépéseket tettünk.

Az Ifjúsági Madárvédő Ligának ma már 180.000 tagja van s a Madarak és Fák napja intézmény is jelentékenyen halad. Ez ünnepegy megtartásáról sajnos, nem mindenúnnan küldtek tudósítást.

Az ebvédelem érdekében — eltekintve is attól, hogy állatmenedékházunkban a lefolyt idő alatt 570, gazdás és gazdtalan állatot gondoztunk — a szakadatlan ebzárlatok mérséklésére és megszüntetésére, mint már érintettem, lépést tettünk. P.-P.-S.-Kiskünnvármegye törvényhatóságánál és a földmivelésügyi miniszter úrnál az ebtartásra vonatkozó országos új szabályrendelet kibocsátása vagy a meglevő ily törvényhatósági szabályrendelet szigorubb betartása iránt.

Két esete jutván tudomásunkra kutyafogatok alkalmazásának, az ellen illetékes helyen lépéseket tettünk, sajnos, egyelőre sikertelenül. Ez az ügy fellebbezés alatt áll.

Az állategészségügy rendezéséről szóló új törvényjavaslat-tervezet szakértő fórumok előtt lévén, hozzászólás végett, mi is megtettük észrevételünket és pedig oly értelemben, hogy szükségét látjuk annak, hogy az új törvényben, a szó szoros értelmében vett állatvédelem kérdése is — mely teljesen hiányzik abból — mint az állategészségüggyel szorosan kapcsolatos kérdés felvételéssék s majdan az új törvény alapján országos szabályrendelettel rendezessék.

A vivisekció kérdése tárgyában felemlitendőnek tartom végül, hogy a központi egyesület több év előtt elért ebben annyit, hogy illetékes fórumok az élők boncolása kérdésében némi szabályokat állítottak fel. Most, az antivivisekciós világszövetség budapesti fiókjának kérésére, a mondott szabályok nyilvánosan való kifüggesztése elrendeltetett.

Megjegyezvén még, hogy egyesületünk működésének egyéb fázisairól bő adatok foglaltatnak hivatalos lapunk mult évi és folyó évi számaiban, tisztelettel kérem e jelentésem tudomásul vételét.

A közgyűlés, illetve nagygyűlés K. Nagy Sándor elismerő szavai után a főtitkári jelentést általánosságban, valamint részleteiben megelégedéssel tudomásul veszi.

5. Főtitkár jelenti, hogy az elmúlt évben a „Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségé”-hez követhető helyeken alakult új egyesületek csatlakoztak: Vasvár, Eperjes, Ipolyság, Békéscsaba, Pápa, Resicabánya, Nagyszében.

A közgyűlés, illetve nagygyűlés lelkesen üdvözli ezen új testvéregyesületeket.

6. Pénztáros bemutatja és részleteiben ismerteti

az 1909. évről szóló 9096 korona 84 fill.-t feltüntető vagyonmérleget, valamint az 1909. évről szóló 27228 kor. 60 fill. forgalmat s 631 kor. 53 fill. egyenleget feltüntető zárszámadást.

7. Ezekre vonatkozólag ellenőr felolvassa a számvizsgáló bizottságnak ezen pénztári jelentés átvizsgálására és helyességére vonatkozó jelentését.

A közgyűlés, midőn ezen 1909. évi vagyonmérleget és zárszámadást tudomásul veszi, megadja az elnökségnek, ugy a pénztárosnak is a szokásos felmentvényt, elrendeli továbbá, hogy ezen vagyonmérleg zárszámadás és számvizsgálói jelentés eredeti kéziratai a közgyűlési jegyzőkönyvhöz fűzessenek.

8. Pénztáros bemutatja és részleteiben ismerteti az 1910. évről szóló 25901 korona 03 fill.-t feltüntető költségelirányzatot.

A közgyűlés ezen elirányzathoz hozzájárulván, eredeti kéziratát a közgyűlési jegyzőkönyvhöz fűzni rendeli.

9. A választmányi ülés, mint említve volt, 4. szám alatt elhatározta, hogy az állatvédőház nagyobb területre való kitelepítésének kérdése tanulmányoztassék, mire felkérte Grimm Gusztáv, Fein Dávid és Häsler Károlyt.

A közgyűlés ezen választmányi határozathoz hozzájárul.

10. Az alapszabályok 24. §-a értelmében évenként 3 tagu számvizsgáló bizottság választandó.

A közgyűlés ezen bizottságot az eddigi 3 számvizsgálónak, nevezetesen Andreánszky Antal, Dövényi Károly és Heyduck Gyulának egyhangu újrválasztásával alakítja meg.

11. A választmány ülésében 3. szám alatt Fodor Árpád indítványára elhatározta, hogy a m. kir. ornithologiai központ kebelében szervezendő madárvédelmi tanfolyamok tárgyában intézessék felterjesztés a földmivelésügyi miniszterhez. Krenedics Ferenc e tárgyhoz szólva célszerűnek véli, hogy a felterjesztést megelőzőleg az érdekelt szakférfiak ezen tanfolyam mikénti szervezése céljából hivassanak meg egy közös értekezletre. Marosi József a nagygyűlés figyelmébe ajánlja, hogy ily tanfolyam tartására, de különösen az ezzel kapcsolatos mintatelep berendezésére a Fehér vármegyei Velené község is alkalmas volna.

A közgyűlés, illetve nagygyűlés az elnök felvilágosításai után elhatározta, hogy a választmánynak ezen javaslatához hozzájárulva a földmivelésügyi miniszterhez kérelem intézendő.

12. Elnök indítványára a teremnek a gyűlés céljaira való szives átengedéseért a közgyűlés, illetve nagygyűlés az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek jegyzőkönyvileg fejezi ki köszönetét.

K. Nagy Sándor a közgyűlés nevében meleg szavakban mond köszönetet marosi Máday Izidor elnöknek fáradhatatlan tevékenységeért, melyet az egyesület és a szövetség bölcs vezetésében kifejezni sziveskedik. Az elnök az elismerő szavakat megköszöni.

Ezekkel a tárgysorozatot kimerítvén, elnök a közgyűlést, illetve nagygyűlést bezárta.

Válaszok üdvözlő táviratainkra. Nagygyűlésünkől küldött üdvözlő táviratainkra a következő becses sürgönyválaszok érkeztek:

1. „Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének nagygyűléséről küldött megtisztelő megemlékezésért fogadja méltóságod őszinte köszönetem nyilvánítását. Gróf Serényi Béla.“

2. „Fogadja méltóságod a nagygyűlés kitüntető megemlékezéseért köszönetemet. Különös örömmre fog szolgálni mindenkor, ha a magyar állatvédelem ügyét bármely minőségben előmozdíthatom. Darányi Ignác.“

3. „Fogadja az egyesület hálám kifejezését szíves megemlékezéseért. Apponyi.“

*

Magán értesüléseink szerint gróf Zichy János jelenlegi kultuszminiszter ur köszönettel fogadta üdvözlő táviratunkat.

Épígy Hermann Ottó ur, az O. Á. V. E. alapítója, a m. kir. ornith. intézet főnöke.

A nagyváradai állat- (madár-) védő egyesület f. évi április hó 24-én tartotta meg rendes évi közgyűlését a város háza tanácstermében.

Jelen voltak: Lovag Wertheimstein Alfréd elnöke alatt dr. Thury László alelnök, dr. Tóth Mihály ügyvezető alelnök, Vaday József titkár, Kovács János jegyző, Jelinek Géza pénztáros; Komlóssy József, dr. Molnár Imre, Székely Sándor, dr. Személy Kálmán, Vidovich Béla, Weingärtner Andor, Windisch Márton választmányi tagok, továbbá dr. Gedeon Alajos, Farkas Etelka, Katona Mihály, Petry Gyula, Réz Bertalan, dr. Tóth Mihályné, Vomácska József, Wertheimstein Aranka rendes tagok.

1. Elnök üdvözlő a megjelenteket, a közgyűlést megnyitja, a jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Gedeon Alajos és Komlóssy József tagokat felkéri.

2. Dr. Tóth Mihály ügyvezető alelnök felolvassa az egyesület lefolyt évi működéséről írott jelentését. A jelentés kimerítően számol be az egyesületnek első évi működéséről, kiemelve a következő mozzanatokat:

December hóban ügyvezető alelnök előadást tartott a fuvarozással foglalkozó iparosok részére, mely előadásra a rendőrségi legénység egy része is kirendelve lett. A rendőrkapitányi hivatal az egyesület törekvéseit készségesen támogatta. A rendőrségtől vett értesítés szerint 189 kihágási eset merült fel. A választmány az állatvédelem terén magukat kitüntetett Kiss Gergely és Kiss Miklós közrendőröket 10 és 5 korona jutalomdíjban részesítette. Az egyesület beszerzett 4 galambduc, 4 szekrény és 5 ablakettetőt. Ezenkívül 5 iskolánál és egyes magánosoknál voltak részint fedett helyiségek vagy ablakettetők használatban. Elhelyezett 40 darab fészekodut (A+B minta) a honvéhadapródiskola és a vízműtelep zárt parkjaiban.

A hadapródiskolában ügyvezető alelnök felolvasást tartott az állat-, különösen a madárvédelemről és a mesterséges fészekodvak használatáról. Február hóban pedig kioktatta a hegyi- és mezőőröket a madárvédelem fontosságáról és hasznáról, a madarak mester-

séges fészkeltetéséről, ismertette a madárvédelmi törvényeket.

Egyesületünk a királyi tanfelügyelőség támogatása mellett buzdította az iskolákat „a fák és madarak napjának“ megünneplésére. Tevékeny részt vett az állatvédelmi naptár terjesztésében és a tanuló ifjuságnak az „orsz. madárvédő ligába“ felvételében.

Az egyesület tagjainak száma 186; 5 alapító, 20 hölgytaggal.

Az eredmények kiemelése mellett a jelentés élénk képekben rajzolja az állat- és madárvédelem fontosságát, hasznát és a gyermekvilág ez irányú nevelésének szükségességét.

A jelentés végül köszönetet mond mindazoknak, kik az egyesület működésének eredményéhez hozzájárultak.

A nagy érdeklődéssel meghallgatott jelentés után dr. Molnár Imre jogtanár lelkes és meleg szavakban tolmácsolja a közgyűlés nevében elismerését az egyesület kifejtett eredményes működése felett.

„Nem sablonos közgyűlési jelentés ez — ugyan — amit itt élvezettel hallgattunk meg, hanem egy hű képet nyújtó s az állatvédelem minden terét felölelő ismertetés, melyből a jelentést tevő ügyvezető alelnök tárgyiszeretete és lelkes tevékenysége tükröződik s midőn a közgyűlés nevében ezen szép jelentésért köszönetet mondok, egyuttal indítványozom, hogy e jelentést a közgyűlés nyomassa ki s a tagok között osztassa szét.“

A közgyűlés a jelentést örömmel veszi tudomásul s a választmány javaslatát elfogadva, köszönetét nyilvánítja

1. Az Orsz. állatvédő egyesületnek, egyesületünk működésének minden irányban való készséges támogatásáért;

2. Nagyvárad város tanácsának 100 korona adományáért, mellyel az egyesület megalakulásának költségeihez járult;

3. Szokoly Tamás volt országgyűlési képviselő urnak, ki egyesületünket az o. á. v. e. szövetségi gyűlésén képviselte;

4. Gerő Ármin rendőrfőkapitány és Vasady Lajos kir. tanfelügyelő uraknak, egyesületünk törekvéseinek készséges támogatásáért.

Dr. Molnár Imre ur indítványára a közgyűlés ügyvivő alelnöknek a jelentésért köszönetet mond s annak kinyomatását elrendeli.

3. A számvizsgáló bizottság jelentése szerint a pénztári számadások 568 korona 04 fillér bevétellel és 344 korona 16 fillér kiadással rendben találtattak s Jelinek Géza pénztárosnak a közgyűlés köszönete mellett a felmentvényt megadta.

4. Az 1910. évi költségelőirányzatot 677 kor. 88 fillér bevétellel, melyben 200 korona takarékpénztárilag kezelendő alapítvány, a közgyűlés elfogadta s a számadások megvizsgálására Petry Gyula és Székely Sándor tagokat felkérte.

5. A választmány azon indítványát, hogy az egyesület működési körét az egész megye területére terjessze ki, a közgyűlés elfogadta és felkérte a választ-

mányt, hogy erre vonatkozó tervezetét a legközelebbi közgyűlés elé terjessze.

6. Elnök elismeréssel emeli ki dr. Tóth Mihály ügyvezető alelnök fáradhatatlan buzgalmát és az egyesület érdekében kifejtett nagy munkásságát, az egyesület nevében köszönetet mond s megígéri az egyesület tagjainak jövőre még készségesebb segítségét.

Szentgotthárdi Állatvédő Egyesület f. évi május 20-án választmányi ülést tartott. Fodor Árpád elnöklete mellett jelen voltak: Pum Károly alelnök, Schaffer Emil dr. titkár, Kunsch János pénztárnok, Czigány János számvizsgáló, Reischl Gyula és Urweisz József vál. tagok.

Az évkönyvecskét, mely az évi jelentést, a tagok névsorát, az elnök felolvasását Társadalmunk madárvédelmé-ről, a legfőbb törvényes intézkedéseket és egy taggyűjtő kérelmet foglal magában, 600 példányban kinyomatták. A „Társadalmunk madárvédelme“ c. értekezést külön lenyomatban 400 példányban nyomatták ki. Ebből az O. Á. V. E. is rendelt 400 példányt. Az elnöknek a Szombathelyi Ujságban megjelent cikkét, „Az állatvédelem szempontjai“ címűt, Kaiser István ur, a Sz. U. kiadója, 200 példányban ingyen kinyomatta csinos rópirat alakjában.

E nemes áldozatért a választmány Kaiser István urnak köszönetet szavaz.

E háromféle nyomtatványt szétküldte az elnökség az eszme terjesztése érdekében.

Elismerő üdvözlő levelek jöttek ezek nyomában a következőktől: Máday Izidor, Chernel István, K. Nagy Sándor, Göttmann Bódog, Häsler Károly, Sándorffy Nándor dr., Sztankovist Szilárd, Vadász Norbert, Tóth József dr., Fromm Géza dr., Gontza Miklós és Krump Miklós uraktól.

Az elnök vezetésével Pum Károly, Kunsch János, Huber Miksa és Urweisz József vitték el a diszoklevelet Széll Kálmán v. b. t. t. urnak, az egyesület diszelnökének, ki megígérte, hogy a jövő közgyűlésen megjelenik és előadást tart.

Alapító tagok lettek: István Vilmos dr. szombathelyi püspök ur és Széll Kálmán ur, diszelnökünk.

11 új rendes tagunk van.

76 darab fészekodvat hozattunk és akasztottunk ki a tavasszal.

Az O. Á. V. E.-től kaptunk ajándékba 3 diszoklevelet, 30 darab Tájékoztató c. füzetet egyesületek alapításához és Csörgey Titusz füzetéből: Gyakorlati madárvédelmünk 1908-ban és 1909-ben 30-at.

A választmány köszönetét nyilvánította az O. Á. V. E.-nek.

A főgimnáziumi önképző körben hirdetett pályázatra csak egy mű érkezett be, de az igen jó.

Szathmáry Sándor magasfoki állami tanító azon kimutatásokat küldte be, amelyeket iskolájának madár-felügyelői vezetnek. E madárfelügyelők tanulók. A kimutatások bámulatos munkásságról tanuskodnak. Összesen 142 házikóban, melyeket a tanulók készítettek, 107 fészkelés történt az idei tavasszal.

Ugyancsak Szathmáry Sándor áll. tanító nagy-sikerű felolvasást tartott a Vasmegyei Ált. Tanítóegye-

sület szentgotthárdi, körmendi és németújvári járási körének gyűlésén Vasnádason.

Szathmáry Sándornak a választmány köszönetét fejezi ki buzgó munkásságáért.

A tanítógyűlésre meghívták elnökségünket is. Senki sem jelenhetvén meg, köszönő és buzdító iratot küldtünk 80 darab állatvédelmi füzet kíséretében.

Az elnök előterjeszti, hogy az állategészségügy rendezéséről szóló új törvényjavaslat-tervezet teljesen hiján van az állatvédelem szempontjainak. Javasolja, hogy a választmány adjon megbízást képviselőjének e tárgyban indítványtételre. A választmány a megbízást megadja.

A temesvári állatvédő egyesület 1910. május 8-án tartotta 15-ik évi közgyűlését a tagok és nagyszámu közönség jelenlétében. A hozott fontosabb határozatok a következők:

1. Máday Izidort, az O. Á. V. E. elnökét általános kiválósága s nagybecsü érdemeiért egyhangu lelkesedéssel disztaggá választotta.

2. A M. O. Á. V. E. Sz. végrehajtó bizottságába Kovácsics Gyula és Steiner Ferencet tagokul kiküldte.

3. Dr. Tökés István, a lemondott egyesületi titkár helyére Pénczél Lajost, Krämling Károly volt pénztáros helyére pedig Lamosics Józsefet választotta meg.

4. Taggyűjtést a Ferencvárosra is kiterjeszti.

5. Alapszabályait újra szervezi.

Madárvédelem.

A fészekodvak alkalmazásának sikere. Herman Ottó, a magyar ornitológiai központ vezetője, Kiskunhalas város polgármesterétől alábbi levelet kapta: „Készséggel megerősítem *Selymessy* Ferenc m. kir. főerdőmérnök ur hivatalos jelentésében foglalt amaz örvendetes tényt, hogy a Kiskunhalas város fehértói erdejében és gyümölcsösében létesített madárvédelmi intézmény már idáig is igen szép eredményt mutatott fel és bizonyára ennek tulajdonítható, hogy a város gyümölcsösében alig volt férges gyümölcs. A városi tanács méltányolta is az örvendetes ténynek nagy horderejét és az intézmény fejlesztése érdekében elrendelte 70 darab újabb fészekodu beszerzését, úgy hogy a már korábban megrendelt és az őszszel ki is helyezett 37 darab fészekoduval együtt újabban 107 darab fészekodu lesz kihelyezve. Fogadja nagyságod stb. Kiskunhalas, 1910. évi április hó 17-én. *Silling* s. k., polgármester.“

*

E feljegyzéshez alant irt tagtársunk a következőket füzi:

Kiskunhalason a fehértói erdőben mesterséges fészekodukat első ízben 1906. év őszén helyeztem el és azokat a következő évben szaporítottam, úgy hogy az 1909. évi őszi vizsgálat alkalmával összesen 135 darabot találtam meg. Ezek közül 1 darab száradás következtében széjjelhasadt, 32 darabot a harkály annyira kilyuggatott, hogy fészkelésre alkalmatlanná

vált. Az épen maradt 102 darab oduból hasznos madarak 68 darabban (44 darabban egyszer és 24 darabban kétszer) és verebek 5 darabban fészkeltek s így a fészkelés aránya 66% volt.

A hibás oduk helyreállítása után a mult ősszel elhelyezett 37 odával együtt most a fehértói erdőben 172 darab mesterséges fészkekodu van elhelyezve és a már készletben levő s ez év folyamán elhelyezendő 70 darabbal együtt a jövő évi fészkelésre 242 drb lesz ott hasznos madaraink számára elhelyezve.

Selymessy Ferenc.

Sárosvármegye kir. tanfelügyelője a következő körlevelet intézte a Sárosvármegye területén lévő valamennyi elemi iskolai igazgatóhoz, tanítóhoz és tanítónőhöz.

Ismeretes az Országos Állatvédő Egyesületnek azon nemes buzgósága, melylyel hazánkban a madarak és fák szeretete és védelme érdekében egyre fokozódó tevékenységet fejt ki.

Az egyesület ezen törekvéseinek főként az iskola utján igyekszik érvényt szerezni és annak a gyermekek lelkivilágát törekszik elsősorban megnyerni, még pedig nem ok nélkül, mert mélyreható fontossággal bír az, hogy a madarak, fák életével, jelentőségével a természet háztartásában, az ember gazdaságában már a zsenge gyermek megismerkedjék, és ezáltal azok szeretete és ápolása áthassa lelkületét.

Ere fontos okokból a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 26.120—1906. sz. rendelettel már az 1906. évtől kezdve az összes állami, községi, társulati és magán elemi iskolákat arra kötelezte, hogy minden tanév május vagy június hónapjában egy meghatározott napot arra szenteljenek, hogy a tanító a hasznos madarak jelentőségét, azok védelmének szükségességét ismertesse és ugyanezt a napot felhasználja arra is, hogy a fák nagy jelentőségét megmagyarázván, fák ültetésével tegye e napot hasznossá és emlékezetessé.

Az Országos Állatvédő Egyesület kérése folytán ezuttal megkeresem a tankerületbeli összes elemi iskolák helyi hatóságait jellegkülönbség nélkül, a madarak és fák napjának május hó 1-jén, mint az állami és községi elemi iskolák részére megjelölt napon, esetleg pedig valamely más alkalmas s az illetékes hatóság által megállapítandó napon a vezetése, illetőleg felügyelete alatt álló iskolában való megtartására és ezen napnak minél emlékezetesebbé tételére.

Ez alkalommal az Ifjusági Madárvédő Liga szervezését is meleg figyelmébe ajánlom, mely a madarak és fák napjával kapcsolatba hozható.

Az iskolák igazgatóit, tanítóit, tanítónőit pedig felhívom, hogy a madarak és fák napjának megtartásáról s annak mikénti lefolyásáról ugy ezuttal, mint a jövőben is, mindenkor legkésőbb június hó 15-ikéig a kir. tanfelügyelőségnek lehetőleg kimerítő jelentést tegyenek.

Ezuttal tájékoztatásul értesítem, hogy az Országos Állatvédő Egyesület a madarak és fák napjának meghonosodását elősegíteni iparkodván, most másodszor hirdet irodalmi pályázatot oly művekre, melyek, a tanítók feladatát megkönnyítendő, előadási mintákat és a nap

ünneplésére nézve utmutatásokat nyújtanak. Ily művekkél az Egyesület már több mint 5000 tanítót látott el díjtalanul.

Meg vagyok győződve arról, hogy tankerületem tanítósa ezen, a nép javának előmozdítására irányuló felhívásomat buzgón és lelkiismeretesen fogja végrehajtani s ezzel a madarak és fák napja a gyakorlati életben a lehető legszebb erkölcsi és anyagi eredményeket hozza létre.

Megjegyzem, hogy ezirányu tevékenységét meleg figyelemmel fogom kísérni, s ebben támogatásomra is mindenkor számíthat.

Eperjes. 1910, évi április hó 19-ikén.

Dr. Tergina Gyula, s. k.,
kir. tanácsos, tanfelügyelő.

SZEMLE.

A varjukérdés évek óta foglalkoztatja az ornithologusokat. A Tierschutz-Korrespondenz szerint Rörig berlini tanár több száz száma vizsgálgatta a varjak gyomrait. Rörig azt találta, amit ornithologiai központunk kiváló közegeinek tanulmányai is kiderítettek, hogy a vetési varju haszna felülmúlja az általa itt-ott okozott kárt. Rörig, mint az német tudóshoz illik, pénzértékben is kiszámítja a vetési varju hasznosságát és azt átlag évi 2.40 M.-ban állapítja meg.

—d—

Állatvédelem és a porosz rendőrségi törvény. A „Kölnische Zeitung“ szerint Kochem kerületben a kerületi főnök egy rendeletet adott ki, mely a szilárd jármok használatát eltiltja. A bíróságok ezt a rendőri intézkedést érvénytelennek mondták ki, mert a felsőbb bíróságok döntvénye szerint az állatvédelem érdeke rendőri intézkedés alapját nem képezheti. (?) Erre Kochem leleményes kerületi főnöke egy új rendeletet adott ki, melynek értelmében közutakon tilos oly szarvasmarha-fogatokkal járni, melyek szilárd jármokkal vannak ellátva. Ezt az újabb rendeletet a kamarai bíróság érvényesnek mondtotta ki, mert a rendőri intézkedés a nyilvános közlekedés rendje biztonsága érdekében adatott ki, tehát törvényes alapon áll. A német állatvédő folyóiratok örömmel regisztrálják ezt a sikert.

—d—

Rovarkárok elleni védekezés az Északamerikai Egyesült Államokban. Szakértő becslések a rovarok által a gazdasági terményekben okozott kár értékét évenként 350—450 millió dollárra, azaz 17 $\frac{1}{2}$ —22 $\frac{1}{2}$ milliárd K-ra teszik. Az 1907. évben eszközölt szakértő becslés 11 káros rovar pusztításait vette számba és az okozott kárt 363 millió dollárra számította ki. E rengeteg kárral szemben a washingtoni földmívelési hatóság a vidéki kísérleti állomások és magán egyének segítségével a kérdés minden oldalára kiterjedő akciót folytat. Nemcsak hogy utasítást ad a rovarok irtásánál kövendő eljárásokra, az anyagokra nézve, hanem kimerítő propagandát csinál a hasznos madarak kimelésének,

megóvásának és szaporításának érdekében, mely propagandában a haladó kultúra által csökkent természetes fészkelő alkalmatosságok pótlása és a madarak etetése viszi a főszerepet. A washingtoni földmivelési hatóság figyelmezteti a gazdákat arra is, hogy a bogárvilágban is vannak oly szövetségeseik, amelyek a gazdára nézve káros rovarokat táplálékuk fejében nagyban fogyasztják. Ilyenek a ló- és buvódarázs (Schlupfwespe), melyek az apró rovarokat nagyban üldözik; továbbá a futrinkák és katóké, melyek a levéltetvek legfalánkabb pusztítói. Az Egyesült Államok földmivelési hatóságának rovarvadász állomása az említett hasznos bogarakra is kiterjeszti figyelmét és ahol szükséges, intézkedik, — így írja az „Unser gefiedertes Volk“ c. folyóirat — hogy a hasznos bogarak bevitessenek és elterjedjenek.

—yi—

IRODALOM.

„Vogelschutz-Bestrebungen in Ungarn.“ (Organisation der gesellschaftlichen Mitarbeit.) Irta Máday Izidor, az O. Á. V. E. elnöke.

A berlini nemzetközi ornithologiai kongresszus tájékoztatója irt ezen 116 oldalra terjedő ismertetés feltárja az olvasó előtt a magyar madárvédelem rövid történetét, az ennek propagálására hivatott s az állatvédelemmel általában kapcsolatos intézményeket, az idevágó törekvéseket s elért eredményeket. Beszámol a hazánkban kreált „Madarak és Fák napja“-ról, az „Ifjúsági Madárvédő Liga“-ról s jelzi az iskolák hatását a madárvédelemre. Tájékoztató a hazai állat- s illetőleg madárvédő egyesületek alapítási módzatairól s közül 18 oly rendeletet és egyéb állat- s illetőleg madárvédelmi tárgyú határozatot, amely a hazai enemű kéréseket megvilágítja.

A külföld bizonyára élénk érdeklődéssel veszi az illusztris szerző e szép, e tájékoztató felvilágosításait és mi hálával tartozunk neki, hogy ebbeli figyelemreméltó és részben páratlan állapotainkat a felőlünk vajmi gyakran tévesen informált külföld előtt a való igazsághoz hiven, nyers, letagadhatatlan tényekben feltárja.

Szerző a maga, hogy úgy mondjam, szerény, de meggyőző és igen talpraesett írómodorával s fejtegetésének erejével és vonzó formájával éppen fején találja a szeget arra, hogy a külföld megtanulja méltányolni az ebbeli magyar törekvéseket is.

Nem tudom, de azt hiszem, hogy ilyeu tükörhű, remek tájékoztató többet lendít a magyar állatvédelmi törekvések nagybecsülésének felidézésében úgy a bel-, mint a külföldi elismerés formájában, mint akármilyen egyéb dokumentum.

A mű 2 kor. árban megrendelhető a „Patria“ könyvkiadó hivatalában, Budapest, „Köztelek“.

Spektator.

Az „Országos Ifjúsági Madárvédő Liga“ szervezése tárgyában kiírt pályázat eredménye. Az 1909. szeptember 10-ikén kiírt ezen pályázatra a kitűzött határidőig 20 pályamű érkezett.

A bírálók 7 munkát találtak figyelemre, illetőleg díjazásra méltónak. És pedig: Dr. Személy Kálmáné, Ravasz István, Vanek Gáspár, Piller József, Pánczél Imre műveit. Díjazásra pedig: Gurits Gyula és Csima Kálmán munkáit.

A véghatározat pedig az, hogy minden sorrend felállítása nélkül 20—20 korona tiszteletdíj adatik a szerzőknek.

A díjat nyert ezen munkák tekintettel arra, hogy javaslataikban felette elágazók, egyelőre nem adatnak ki nyomtatásban.

Határozatba ment ez alkalomból, hogy a f. év őszén e kérdés további tisztázására értekezlet hivatik össze. A többi 13 pályázónak köszönetnyilvánítás mellett ajánlva visszaküldetnek.

*

Mint ebből észrevehető, az eredmény tulajdonképpen negatív s hogy a jobbak mégis tiszteletdíjjal illetetnek, az a bírálók és a pályadíjat kifizető előzékenységének tudható be.

Iskolai Ünnepeink. E tartalmas és közkedvelt folyóiratnak immár hetedik füzete jelent meg értékes tartalommal. A madarak és fák napjának megtartására nézve ad különösen figyelemreméltó, rendszeres utasításokat és értékes anyagot. Az eddigi hét füzetből megállapíthatjuk, hogy az „Iskolai Ünnepeink“ elérte kitűzött célját és sikeresen szolgálja azt.

Megrendelhető *Szentgyörgyi Dénes* szerkesztőnél Marosvásárhelyt. Előfizetési árak: egy évre (12 füzet) 7 korona, félévre 3 kor. 50 fill., számonként 60 fillér.

Állatok világa.

Fiókáit tápláló fecske. Ismeretes, hogy a fecske mily buzgósággal végzi fiókáinak táplálását. Erről Kurt Loos erdőmester az „Ornithologische Monatshefte“ című folyóiratban egy napi megfigyelés alapján számbeli adatokat közöl. Az egyik fecskét elfogták, úgy hogy a fiókák etetésének gondja csakis egy fecskére hárult. Augusztus 15-én reggeli 6¹/₄ órától esti 7³/₄ óráig terjedt a megfigyelés ideje. Az órák 6¹/₄-től számítva következő eredményeket mutattak. A fecske d. e. napsütötte, kissé felhős időjárás mellett az első órában 35-ször, másodikban 38-szor, harmadikban 22-szer, negyedikben 52-szer, ötödikben 62-szer, hatodikban délelőtt 69-szer fordult meg a fészeken. Délután felhős időjárás, enyhe eső némi napsütés mellett, a délutáni órákban 41-, 34-, 40-, 71-, 42-, 20-szor 5¹/₄—6¹/₄ óráig, azon túl eső két órában nem volt etetés. Egészben tehát 526-szor történt etetés. Akárhányszor annyi volt a fecske csőrében, hogy 2—3 fiókát volt képes megetetni. A megfigyelő szerint az öreg fecske által saját élelmére felhasznált rovar mennyiséget ugyanannyira lehet becsléni, mint amennyit fiókáinak hozott. Ezt figyelembe véve, az egynapi fogyasztást kerek szám 3000 rovarra lehet tenni.

—yi—

Árt-e vagy használ a rovaroknak a téli fagy? Sokan azon nézetben vannak, hogy a téli nagy fagyok igen sok rovar (rovar-lárvát) semmisítenek meg. Igen sok megfigyelés és feljegyzések ennek ellenkezőjét s azt tanúsítják, hogy a szabadban a fák kérge alatt vagy a megfagyott talajban a hidegnek kitett rovarlácnak és báboknak a kemény hideg legkevésbé sem ártott. Ellenkezőleg az tapasztaltatott, hogyha télen erős hideg uralkodik, az a rovarokra nézve még hasznos is, mert míg egyfelől a talajt borító jég- és hóréteg elrejtette, védte őket, különösen a rovart evő madaraink elől; másfelől addig a nagy hideg, jég- és hótakaró folytán, élelemhiány következtében sok rovarévő madarunk szokott elpusztulni s így a rovarok a pusztítástól mentve vannak. Statisztikai adatok is igazolják, hogy tartós tél után, midőn nagy hidegek és havazások voltak, tavasszal sokkal több rovar szokott előbujni, sőt a kártékony Lepidoptere faj épen megsaporodva szokott jelentkezni s ugyanez észleltetett a mezőgazdaságra káros rovarokról is.

Mo.

Az alkoholkezelés átöröklődésére érdekes példát hoz fel a szakirodalomban az „Á. L.” *Kabriel* két fiatal kutyát lassanként sör- és alkohol-ivásra szoktatott. Ezek, egy him és egy nőstény, a párosítás és illetőleg vemhesség idején is sört kaptak viz helyett. A szuka négy kölyköt vetett. E kölykök, mikor az anyatej mellett már egyéb táplálékot is kaptak, inkább az anyának nyújtott sört keresték fel. Később is szívesebben itták a sört s a vizet kerülték. Ezt az ösztön-változást a kísérlettevő a szülők alkohol-élvezete révén keletkezettnek mondja.

Mo.

A madarak fontossága a rovar-irtásban. Köztudomású jellemző példa foglaltatik erre vonatkozólag a német seebachi madárvédő kísérleti állomás mult évi jelentésében, ahol egyebek közt el van mondva, hogy egy erős cserebogár-invázió alkalmával a madarak oly erősen irtották e káros rovarokat, hogy pár nap alatt már csak azoknak meg nem evett szárnyait lehetett szerte-szét látni, de élő bogarat nem s hogy az eddig az ottani erdőben nagy tömegben észlelt apácalepke ma már nem fordul elő.

Mo.

Cinkefészkek a méhkasban. Ily eredeti és nem mindennapi eseményről számolhatok be ezennel. U. i. Kelemen András eperjesi lakos méhesében álló egyik üres méhkasban egy cinkepár fészket rak és a legkomolyabban lát hozzá azt állandó lakásául berendezni. Bejáratnak a röplyukat használja. *Bohrandt Lajos*, a Sárosvármegyei A. és M. V. E. pénztárosa.

Macskasors. Az ipolysági pénzügyőri szakaszon Halmy Lajos szemlélsznek volt egy igen kedves macskája, mellyel a pénzügyőri altisztek el szoktak játszani. Ez állatnak egyszerre csak valami nagy baja lett; a szobában fájdalomban fel- s alá rohant és végre a szoba közepén erős görcstől megrántva, lerogyott a padlózatra s ott hánykolódott. Nyilván valaki mérgezte. Senkinek nem volt szíve agyonütni a vonagló állatot, kivitték hát a mezőre s ott a maga sorsára bízták.

Ebben az időben egy pénzügyőri altiszt betegen fektült az ipolysági kórházban. A cica esete után két

napra a kórház kertjében egy beteg, éhségtől meggyötört macskát lát kóborolni. Felismerte. A megmérgezett cirmos volt. Megsajnálta a kis teremést, megette és a kórházból kiszabadulván, magával vitte. Az állat még magán hordta a mérgező gyötrelmeinek nyomait, de napról-napra egészségesebb lett s most ismét a régi, kedves, jó játszópajtás. Hogy a macska miként került a kórházba, ész, vagy ösztön, vagy véletlen vezette-e oda, az előttem rejtély.

Kasperek Károly.

Varju-furfang. Heinzelmann törvénytörvényészi ülnök írja a „Kosmos“-ban, hogy utja közben a mezőn egy rókát figyelt meg, amely nagy sürgés-forgás közben egy állati hullán lakmározott. Körülötte 4—5 varju álldogált mintegy 10—15 lépés távolságra, melyek szintén a jó falatra leselkedtek. Vágyakodásuknak végre kerestek kielégítést, hogy miközben a róka a falatozáshoz látott, az egyik varju neki bátorkodott és a róka legérzékenyebb testrészébe vágta csőrét. A róka dühösen támadt a vakmerő varjura és üldözni kezdte, mely kedvező pillanatot a többi varjak megragadták, hogy éhségüket kielégítsék. A közlő nem várhatta be a mulatságos jelenet folytatását, de valószínűnek tartja azt, hogy a róka kénytelen volt végre is a prédát a madaraknak átengedni.

—d—

Az állat mint időjós. A gyakorlati tapasztalás bizonyítja, hogy igen sok állat előzetes viselkedéséből következtetni lehet a közel jövő időjárására. Hogy e viselkedések közül néhányra rámutassak, feljegyzem itt a következőket:

Jó időre van kilátás, ha a denevérek (szárnyas egerek) szaporán mutatkoznak; ha a tücskök erősen cirpelnak, lóbagócsok, ganajbogarak nagy számban röpködnek, egyéb bogarak s a fecskék pedig a magasban szárnyalnak; a kakuk fáradhatatlanul szól, egyéb madarak pedig vigan és folytonosan énekelnek.

Rossz időre van kilátás, ha a vízi szárnyasok untalanul lubickolnak, csapkodnak, lármaznak a vízben; ha a halak falánkul járnak-kelnek s a víz felszínén cikáznak; ha a kutya bundaszagot áraszt; ha a legyek erősen tolakodóvá, mint mondani szokás, szemtelenné válnak, ha a varjuk késő este és korán reggel folyton kárognak; ha sok csiga, giliszta mutatkozik; ha sok új vakondtúrás keletkezik; ha a bogárság s a fecske alant röpködnek; ha a veréb az utca porában, más madarak a vízben fürödnek.

Mo.

A madár fészkelő helyének megválasztásában nagyon elővigyázó s úgy látszik a fősúlyt arra fekteti, hogy biztonságban legyen. Dacára ennek, vagy talán éppen ennek folytán, gyakran igen különös helyeken, tárgyakon üt tanyát.

Dr. *Placzek* brünni orvos tapasztalatai alapján pl. közli, hogy barázdabillegető-madár-fészket lelt egy a föld felett fekvő emberi csontmellkasban; légykapó-fészket egy uti lámpásban, (melyben bizonyára sohase gyujtottak lángot), ökörszem-fészket egy a föld felett levő varju csontvázában; ugyanezt egy halászmadár hasonló csontvázában és egy eldobott, kiérdemesült sapkában; széncinege-fészket egy magát felakasztott ember szájjüregében; más fészket egy nem járó falí

órában, egy kertészskabát zsebében s ami igen különös, tökeréce-fészket egy toronyban, s ami ép oly különös, verébfészket egy kiszegzett ágyu gyújtóperselyében, végre pedig vizifecske-fészket egy a vizen uszó fátöknön.

Közölvolt e helyen az is, hogy fészket vert a madár egy földön heverő keztyűben, egy kut csövében s egy levélszekrényben is. *Mo.*

HIREK.

Személyi hir. *Máday Izidor* nyug. min. tanácsos urat, az O. Á. V. E. elnökét a temesvári állatvédő egyesület 1910. máj. 8-iki közgyűlésén disztagiává választotta.

A nemzetközi ornithologiai kongresszuson, mely június hó első felében Berlinben tartott, Magyarország képviselői szép sikert értek el s már az első nyilvános összüléseken meleg ovációkban részesültek. A kongresszuson Herman Ottó, a magyar királyi ornithologiai központ igazgatója és munkatársai, Csörgéy Titusz és Schenk Jakab, a madárvédelem érdekében a magyar állam, illetve kormány részéről tett intézkedéseket és létesített intézményeket ismertetik. Chernel István ornithologus, mint az Országos Állatvédő Egyesület alelnöke, ugyancsak

a madárvédelem érdekében a magyar társadalom tevékenységének eredményét mutatja be, *Máday Izidor* miniszteri tanácsos dolgozata pedig a társadalom szervezésének módozatairól értekezik. A kongresszus IV. (madárvédelmi) osztályában határozottan a magyarok vezetnek. A hasznos madarak védelme érdekében, melynek nemzetközileg tervezett biztosításán több mint negyven év óta ugyszólván valamennyi európai állam tudósai és diplomatái munkálkodnak, most újabb lépést készítenek elő, t. i. a madárkereskedésnek nemzetközi alapon való szabályozását célzó javaslatot.

Szerkeszti **MONOSTORI KÁROLY** tanár, egyesületi főtítkár, felelős szerkesztő.

Kiadja az **ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET.**

Állatokat, különösen ebeket átenged jó gazdakézbe a tartási díj megfizetése ellenében az „**Orsz. Állatvédő Egyesület**“ állatmenedékháza, **Budapest, IX., Ernő-utca 11—14.** Telefon 85—12. Levélbeli megkeresésre csak válaszbélyeg melléklése esetén reflektálhat.

Az Országos Állatvédő Egyesület

helyiségében

(Budapest IX., Ernő-utca 11—13) kaphatók:

Az okszerű madárvédelem eszközei. Irta: Chernel István, a Kőszegi Állatvédő Egyesület elnöke. Ára 30 fillér.

Az ember és a kutya. Védekezés a veszettség ellen. Irta: K. Nagy Sándor, pestvidéki kir. törvényszéki bíró. Ára 30 fillér.

Magyarország madárvédelmének története, fejlődése és jelenlegi állapota. Irta: dr. Kukuljevic József, m. k. állatorvos. 27 ábrával, 3 grafikai táblával. Ára 1 korona.

Az Országos Állatvédő Egyesület huszonöt évi működése és az állatvédelmi törekvések Magyarországon. Irta: *Máday Izidor.* Ára 1 korona.

Ugyanaz német nyelven. Ára 1 korona.

A szemellenzőről. Irta: Pákozdy László. 4 képpel. Ára 20 fillér.

Állatvédők törvénykönyve. Az állatvédelemre vonatkozó összes törvények és rendeletek gyűjteménye. Irta: K. Nagy Sándor. 4. kiadás. Ára 2 korona.

Ne bánts az állatot! Az állatvédő törvények példákban. 80 képpel. Irta: K. Nagy Sándor. Ára 3 korona.

Párisi vilákiállítás „GRAND PRIX“ 1900.

KWIZDA-féle

Restitutions-fluid
mosvíz lovak számára.

Egy üveg ra 2.80 korona.

Az udvari istállóknban és verseny-istállóknban 40 év óta használatos, mint kiltűnő erősítő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingyuladásoknál stb. — Trainingben nélkülözhetetlen.

Védjegy, címke és csomagolás szabadalmazva.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. szám és Andrássy-ut 26. szám.

KWIZDA-féle szabadalmazott

Pneumatik béklyő-dörzsszalagok

légpárnával, gummiból csak fekete színben

Béklyő-dörzsszalagok gummiból,

szürke, fekete, barna és fehér színben

4-féle nagyságban állítatnak elő, és pedig bal és jobb lábakra.

Béklyők részére, a)–b)–nél mérve:

20–22 cm átmérőhöz	1. sz. kell,
23–24 "	2. "
25–27 "	3. "
28–30 "	4. "

A szabadalmazott dörzsszalagok árai:

szürke színben darabonként	feleke, barna és fehér színben
1. sz. . . . K 5.50	1. sz. . . . K 5.90
2. " " " 5.90	2. " " " 6.40
3. " " " 6.40	3. " " " 6.80
4. " " " 7.30	4. " " " 7.70

Kapható: Dulcz R. IV., Egyetem-u. 2., Freund és fia, IV., Koronaherceg-u. 3., Glass J. IV., Koronaherceg-u. 9., Hejll és Strassner VIII., Muzeum-körút 10., Huzella M. IV., Váci-utca, Keleti J., Koronaherceg-u. 17., Kutschera S. VII., Rákóczi-ut 32., Olbrich I. VI., Teréz-körút 6., Wessely István IV., Váci-utca.

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI
≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“ NEK KÖZLÖNYE ≡
BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11—13. SZ. TELEFON 85—12

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is
Megjelenik egyszer havonként
Előfizetési ára 1 évre 2 korona

TARTALOM: A madárvédelem kérdése az V-ik nemzetközi madártani kongresszuson. — Viszony az állatok szaporasága és életfeltételei között. — Vita a madarak gazdasági jelentőségéről. — *Egyesületi és szövetségi hírek:* Országos Állatvédő egyesületi új tagok a folyó év II. negyedében. — A Pápa és Videke Állatvédő Egyesület. — A soproni állatvédő egyesület közlése. — *Szemle:* Üdülő postalovak. — Rendőr-kutyák Németországban. — Macskaadó. — *Irodalom:* Ornithologische Monatsberichte. — 1. „A madarak nemtője.“ 2. „A fák ünnepnapja.“ Felhívás pályázatra. — *Állatok világa:* A madarak szaglási érzéke. — A cinkefészkek a méhkasban. — A „Madarak és fák napja.“ (Folytatás.) — *Hírek:* A Pozsonyi állatvédő egyesület. — Új népotthon Pozsonyban. — Az Országos Ifjúsági Madárvédő Ligába május és június havában belépett új tagok névsora. — Az „Eperjesi vadásztársaság“. — *Különlélek:* Kezes vadszarvas. — Állatvédelmi haladás. — Baromfiorvoslás ingeny.

A madárvédelem kérdése az V-ik nemzetközi madártani kongresszuson.

A f. é. május 30—június 4-ig Berlinben tartott V-ik nemzetközi madártani kongresszus munkássága körében a madárvédelem kérdésének tárgyalása kiváló élénkséggel folyt és kétségtelenül a legkidomborodóbb részét alkotta a tanácskozásoknak.

A kongresszus munkarendje során a IV-ik szakosztály szerveztetett a madárvédelem és a természeti emlékek gondozása körébe eső kérdések megvitatására, mely Berlepsch János báró elnöklésével tartotta ülését. Társelnökökül a megjelenésben akadályozott Kazy József m. kir. földmivelésügyi államtitkár és Hennicke Károly dr. (Gera) választották meg, jegyzőként pedig Chernel István, a magyar O. Á. V. E. és a M. Á. V. E. Sz. képviselője (Köszeg) és Csörgey Titusz, a m. kir. ornith. központ titkára.

A szakosztály május 31-én kezdte meg munkálkodását, mely szinte belekapcsolódott a kongresszust megelőzően május 29-én Charlottenburgban tartott „Első német madárvédő nap“ tárgyalásainak anyagába. Az élénken látogatott üléseken következő előadások hangzottak el:

1. Schweder Brunó felsőbb erdészeti iskolai tanár (Weiskirchen, Morvaország): Vadászat és madárvédelem.

2. Heuss dr. (Paderborn): Az egyes kulturálmokban létező madárvédő társulások nemzetközi állandó szövetségének szükségessége és módzata.

3. Rörig dr. (Berlin): A madárvédelem tudományos alapja.

4. Schillings C. G. tanár (Berlin): A diszitésre

szolgáló madárbőrök és tollak beviteli tilalmának szükségességéről.

5. Schwartz M. dr. (Berlin—Dahlem): Kivánatosak-e nemzetközi egyezmények ama madárfajok védelme érdekében, melyek állományát a disztollaik miatt folyó üldözés veszélyezteti?

6. Csörgey Titusz (Budapest): A gyakorlati madárvédelem szervezete Magyarországon.

7. Chernel István (Köszeg): A társadalom tevékenysége a gyakorlati madárvédelem terén Magyarországon.

8. Buckland I. (London): Az egész világon folyó madárritársról és e kérdés tüzetes megvitatására sürgősen szükséges nemzetközi értekezletről.

9. C. Van Hoorde (Brüsszel): Madárvédelem és hölgydivat. (Vetített képekkel.)

10. Dietrich dr. (Hamburg): Az észak-friezi szigetek madárvilága és a „Jordsand-egyesület“ madárvédő telepei. (Vetített képekkel.)

Ezen kívül a III. szakosztályban tartotta meg előadását Eckstein dr. tanár (Eberswalde): „Madarak a gyümölcsösben“ címen s a 2-ik általános ülésen Conwentz dr. tanár (Danzig): „A madárvédelem fejlesztése adminisztratív és önkéntes munkálkodással kivált Porsországon“ címen adott elő.

Ez a bőséges anyag több mint ötödrészét alkotta a kongresszuson tartott 53 előadásnak és megbővült még egyesületünk elnökének, Máday Izidor ny. miniszteri tanácsosnak, nyomtatásban a IV-ik szakosztály tagjai között szétosztott jelentésével: „Madárvédő törekvések Magyarországon. A társadalom közremunkálkodásának szervezete“, mely Chernel és Csörgey előadásait kiegészítve, módot adott a kongresszusnak arra, hogy a magyarságnak a madárvédelem terén eddig kifejtett munkálkodásáról összefoglaló teljes képet nyerjen.